

หลักสูตรเสริมสร้างความเป็นพลเมืองทางวัฒนธรรมและธรรมาภิบาล (Cultural Citizenship and Good Governance)

1. หลักการและเหตุผล

พลวัตของสังคมเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นอยู่เสมอซึ่งเป็นผลมาจากการปรับตัวของสังคมให้เข้ากับเงื่อนไขของสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงอยู่เสมอเช่นกัน เครื่องมือที่อำนวยความสะดวกให้ผู้คนในสังคมสามารถปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมได้ก็คือ วัฒนธรรม ด้วยเงื่อนไขของสภาพแวดล้อมที่ต่างกันของแต่ละพื้นที่จึงทำให้เกิดวัฒนธรรมที่แตกต่างกันในพื้นที่ต่าง ๆ เช่น วัฒนธรรมของผู้คนในพื้นที่ลุ่มน้ำ พื้นที่ภูเขาสูง พื้นที่ที่มีอากาศหนาวเย็น พื้นที่ที่มีฝนตกชุก พื้นที่เกาะ เป็นต้น ขณะเดียวกันผลพวงที่เกิดขึ้นจากวัฒนธรรมของสังคมก็ล้วนส่งผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ เช่น การตั้งถิ่นฐาน วิธีการเพาะปลูก เทคโนโลยีการผลิต เป็นต้น ฉะนั้น ในมุมมองเช่นนี้ วัฒนธรรมกับสภาพแวดล้อมจึงมีความสัมพันธ์แนบแน่นใกล้ชิด และมีอาจแยกส่วนออกจากกันได้โดยเด็ดขาด หรือเรียกว่า นิเวศวัฒนธรรม อย่างไรก็ตาม ด้วยการที่วัฒนธรรมมีพลวัตและเลื่อนไหลไปตามยุคสมัย คำถามสำคัญคือ หนทางที่เหมาะสมในการส่งต่อคุณค่าของวัฒนธรรมของสังคมจากรุ่นสู่รุ่นควรเป็นอย่างไร ขณะเดียวกันหนทางดังกล่าวจะผนวกรวมกับการดูแลรักษาและใช้ประโยชน์ที่คำนึงถึงสภาพแวดล้อมได้อย่างไร การจัดการวัฒนธรรมที่สอดคล้องกับมุมมองด้านสภาพแวดล้อมจึงเป็นประเด็นสำคัญที่สังคมพึงตระหนัก

ตามบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 ได้ระบุถึงหน้าที่ของรัฐในหมวด 5 ซึ่งกำหนดให้รัฐต้องดำเนินการในเรื่องต่าง ๆ ที่กำหนดให้แก่ประชาชนทุกคนหรือทุกชุมชนเป็นการทั่วไป เช่น การศึกษา สาธารณสุข สาธารณูปโภคขั้นพื้นฐาน ทรัพยากรธรรมชาติ ข้อมูลข่าวสาร การสื่อสาร การคุ้มครองผู้บริโภค วินัยการเงินการคลัง รวมไปถึงหน้าที่ด้านศิลปะ วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมของชาติ ดังมาตรา 57 วรรค 1 ระบุถึงหน้าที่รัฐต้อง อนุรักษ์ พื้นฟู และส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปะ วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม และจารีตประเพณีอันดีงามของท้องถิ่นและของชาติ และจัดให้มีพื้นที่สาธารณะสำหรับกิจกรรมที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชน ชุมชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ใช้สิทธิและมีส่วนร่วมในการดำเนินการด้วย ขณะเดียวกันประชาชนเองก็มีสิทธิและเสรีภาพด้านศิลปะ วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม ตามที่ปรากฏในหมวด 3 ว่าด้วยสิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทย มาตรา 43 บุคคลและชุมชนย่อมมีสิทธิ (1) อนุรักษ์ พื้นฟู หรือส่งเสริมภูมิปัญญา ศิลปะ วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม และจารีตประเพณีอันดีงามทั้งของท้องถิ่นและของชาติ รวมทั้งหมวด 4

ว่าด้วยหน้าที่ปวงชนชาวไทย มาตรา 50 บุคคลมีหน้าที่ (8) ร่วมมือและสนับสนุนการอนุรักษ์ และคุ้มครองสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติ ความหลากหลายทางชีวภาพ รวมทั้งมรดกทางวัฒนธรรม

จะเห็นได้ว่า ในการดำเนินการด้านวัฒนธรรมนั้น กฎหมายให้ความสำคัญกับบทบาทของรัฐ ชุมชน และประชาชนให้มีหน้าที่ในการปกป้อง ดูแลรักษา และส่งเสริมทรัพยากรทางวัฒนธรรมของชาติร่วมกัน อย่างไรก็ตาม ตามความหมายนี้ มิได้เป็นเพียงการอนุรักษ์ให้ดำรงอยู่ไว้ไม่สูญหายไป แต่ยังหมายรวมถึงการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรทางวัฒนธรรมอย่างมีคุณค่าอีกด้วย

ที่ผ่านมาประเทศไทยสามารถสร้างประโยชน์จากทรัพยากรทางวัฒนธรรมในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมมาโดยตลอด ข้อมูลจากสำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจสร้างสรรค์ (องค์การมหาชน) ชี้ให้เห็นว่า ก่อนเกิดสถานการณ์การแพร่ระบาดของ COVID-19 ในปี 2561 ประเทศไทยมีรายได้จากอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ที่สามารถสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจได้ราว 1.46 ล้านล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 8.93 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (GDP) เมื่อพิจารณาเป็นรายสาขา อุตสาหกรรมที่มีมูลค่าทางเศรษฐกิจสูงสุดใน 2 อันดับแรก พบว่า อันดับที่ 1 คือ อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม มีสัดส่วนร้อยละ 28.04 หรือมูลค่ารวม 4.09 แสนล้านบาท และอันดับที่ 2 คือ อุตสาหกรรมอาหารไทย สัดส่วนร้อยละ 18.29 หรือมูลค่ารวม 2.67 แสนล้านบาท นับได้ว่าทรัพยากรทางวัฒนธรรมสามารถสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจให้กับประเทศไทยเป็นอย่างมาก ประเด็นที่สำคัญคือ ทำอย่างไรให้เกิดการจัดการทรัพยากรทางวัฒนธรรมอย่างยั่งยืน กล่าวคือ สร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจโดยไม่ทำให้คุณค่าของมรดกวัฒนธรรมเสื่อมถอยลงไป เพราะทรัพยากรทางวัฒนธรรมเป็นของที่ผูกโยงคนในสังคมไว้ด้วยกัน ทุกคนจึงล้วนเป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจากการจัดการที่ดีหรือที่ผิดพลาดก็ตาม

ด้วยเหตุนี้ สถาบันพระปกเกล้าและสยามสมาคมในพระบรมราชูปถัมภ์จึงได้ร่วมกันจัดทำหลักสูตรเสริมสร้างความเป็นพลเมืองทางวัฒนธรรมและธรรมาภิบาลขึ้น เพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความเป็นพลเมืองทางวัฒนธรรม (Cultural citizenship) และหลักธรรมาภิบาล (Good governance) และการจัดการทรัพยากรทางวัฒนธรรมอย่างยั่งยืน (Sustainable Cultural Management) ซึ่งหลักสูตรนี้ให้ความสำคัญกับการเคารพในความหลากหลายทางวัฒนธรรม การส่งเสริมคุณค่าของทรัพยากรทางวัฒนธรรม โดยเน้นให้รู้หลักการบริหารจัดการและพัฒนาต่อยอดโดยคำนึงถึงความยั่งยืน ผู้เรียนสามารถเข้าใจและวางแผนขับเคลื่อนนโยบายจัดทำแนวทางการดำเนินงานขององค์กร ของชุมชน หรือของท้องถิ่นได้จริง เพื่อให้มรดกวัฒนธรรมเป็นสิ่งที่กลมกลืนอยู่ในวิถีชีวิตของผู้คนทุกยุคทุกสมัย และทุกคนสามารถรู้สึกถึงความเป็นเจ้าของในทรัพยากรทางวัฒนธรรมร่วมกัน

2. วัตถุประสงค์

เพื่อให้ผู้เข้ารับการศึกษอบรมในหลักสูตรสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ ดังต่อไปนี้

1. ผู้เข้ารับการศึกษอบรมมีความรู้ความเข้าใจและตระหนักถึงความสำคัญของความเป็นพลเมืองทางวัฒนธรรม โดยใช้หลักธรรมาภิบาล
2. ผู้เข้ารับการศึกษอบรมมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรทางวัฒนธรรมและนิเวศวัฒนธรรม
3. ผู้เข้ารับการศึกษอบรมมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง
4. ผู้เข้ารับการศึกษอบรมได้เรียนรู้ แลกเปลี่ยนประสบการณ์ผ่านกรณีศึกษาต่าง ๆ จากผู้มีประสบการณ์และจากพื้นที่จริง
5. ผู้เข้ารับการศึกษอบรมสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการวางแผนขับเคลื่อนนโยบายและจัดทำแนวทางการดำเนินงานขององค์กรหรือชุมชนเพื่อการบริหารจัดการ สืบสาน อนุรักษ์ และพัฒนามรดกทางวัฒนธรรมได้

3. คุณสมบัติของผู้เข้ารับการศึกษอบรม

หลักสูตรเสริมสร้างความเป็นพลเมืองทางวัฒนธรรมและธรรมาภิบาล จะพิจารณารับสมัครผู้เข้ารับการศึกษอบรมที่มีคุณสมบัติ ดังต่อไปนี้

- 3.1 เป็นผู้ปฏิบัติงานในหน่วยงานราชการ รัฐวิสาหกิจ องค์กรอิสระ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรเอกชน ภาคประชาสังคม ผู้นำชุมชน หรือบุคคลทั่วไปที่มีความสนใจในงานด้านวัฒนธรรม
- 3.2 เป็นผู้ที่มีความตั้งใจเข้ารับการศึกษอบรม ตลอดจนปฏิบัติตามเงื่อนไขและข้อกำหนดของหลักสูตรได้
- 3.3 ต้องสามารถเข้ารับการปฐมนิเทศหลักสูตร และเข้ารับการศึกษอบรมและเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ อย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่องตลอดหลักสูตร ในกรณีที่ไม่สามารถเข้ารับการปฐมนิเทศหลักสูตรให้ถือว่าสละสิทธิเข้ารับการศึกษ
- 3.4 ต้องเป็นผู้มีสุขภาพแข็งแรง รวมถึงสามารถเดินทางไปศึกษาดูงานได้ตามที่หลักสูตรกำหนด ทั้งนี้ ในกรณีที่มิเหตุจำเป็นไม่สามารถเดินทางพร้อมคณะได้ ต้องได้รับอนุญาตจากคณะกรรมการบริหารหลักสูตร
- 3.5 เป็นผู้ได้รับความยินยอมให้เข้ารับการศึกษอบรมตามสายการบังคับบัญชาจากหัวหน้าส่วนราชการ หรือหัวหน้าหน่วยงานนั้น ๆ (กรณีที่ผู้สมัครที่มีได้ดำรงตำแหน่งสูงสุดขององค์กร)
- 3.6 เป็นผู้มีมนุษยสัมพันธ์และทัศนคติที่ดี และจะไม่กระทำการใด ๆ อันนำมาซึ่งความเสื่อมเสียหรือเสียหายต่อหลักสูตร

- 3.7 ต้องเป็นผู้ไม่อยู่ระหว่างการศึกษาอบรมหลักสูตรอื่น ๆ หรือได้รับการพิจารณาคัดเลือกให้เข้ารับการศึกษอบรมในหลักสูตรอื่นที่มีระยะเวลาการศึกษาอบรมเดียวกันกับหลักสูตรนี้
- 3.8 ผู้สมัครต้องไม่เป็นผู้มีค่านัดชำระหนี้กองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา (กยศ.)

4. จำนวนผู้เข้ารับการศึกษอบรม

หลักสูตรรับผู้เข้ารับการศึกษอบรมประมาณรุ่นละ 60 คน ทั้งนี้ การคัดเลือกผู้เข้ารับการศึกษอบรม จะดำเนินการโดยคณะกรรมการบริหารหลักสูตร และผลการคัดเลือกของคณะกรรมการบริหารหลักสูตรจะถือเป็นที่สุด

5. รูปแบบการจัดการศึกษอบรม

รูปแบบการจัดการศึกษอบรมของหลักสูตรจะเป็นการผสมผสานกันระหว่างการเรียนในห้องบรรยาย การบรรยายนอกสถานที่ และการศึกษาดูงาน ณ สถานที่จริง ซึ่งประกอบไปด้วยกิจกรรม ดังนี้

1. การบรรยาย อภิปราย แลกเปลี่ยนประสบการณ์ และวิเคราะห์กรณีศึกษา
2. การศึกษาดูงานนอกสถานที่
3. การจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อการบริหารจัดการทรัพยากรทางวัฒนธรรมและนิเวศวัฒนธรรมและนำเสนอผลงาน
4. ปฐมนิเทศและปัจฉิมนิเทศ
5. กิจกรรมอื่น ๆ ตามที่หลักสูตรกำหนดเพิ่มเติม

6. ระยะเวลาและสถานที่ศึกษอบรม

1. ระยะเวลาการศึกษอบรม โดยประมาณ 3 – 4 เดือน การศึกษอบรมในห้องเรียน ทุกวันพฤหัสบดีและวันศุกร์ เวลา 09.00 – 16.00 น. หรือวันและเวลาตามที่สถาบันกำหนด
2. สถานที่อบรม ณ สถาบันพระปกเกล้า และสยามสมาคมในพระบรมราชูปถัมภ์

7. การสำเร็จการศึกษอบรม

ผู้เข้ารับการศึกษอบรมจะสำเร็จการศึกษอบรมได้ โดยต้องมีส่วนร่วมในการจัดทำและนำเสนอข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อการบริหารจัดการทรัพยากรทางวัฒนธรรมและนิเวศวัฒนธรรม และต้องได้รับการประเมินให้ “ผ่าน” ทั้งนี้ เอกสารข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อการบริหารจัดการทรัพยากรทางวัฒนธรรมและนิเวศวัฒนธรรมต้องแล้วเสร็จและมีการนำเสนอผลการศึกษามาก่อนที่หลักสูตรฯ กำหนด พร้อมทั้งต้องไม่มีความประพฤติเสียหาย และจะไม่ทำการใด ๆ อันนำมาซึ่งความเสื่อมเสียชื่อเสียงของสถาบันพระปกเกล้า

ผู้เข้ารับการศึกษาดูงานในหลักสูตรที่ผ่านและสำเร็จการศึกษาดูงาน จะได้รับ “ใบรับรองผ่านการฝึกอบรบหลักสูตรเสริมสร้างความเป็นพลเมืองทางวัฒนธรรมและธรรมาภิบาล”

8. ค่าลงทะเบียนการศึกษาดูงาน

1. ค่าลงทะเบียนตลอดหลักสูตร 69,000 บาท (หกหมื่นเก้าพันบาทถ้วน) (รวมค่าวิทยากร ค่าอาหารกลางวัน อาหารว่างและเครื่องดื่ม ค่าเอกสารประกอบการศึกษารวมถึงค่าวัสดุอุปกรณ์ และค่าใช้จ่ายในการศึกษาดูงานกรุงเทพฯ ปริมณฑล และต่างจังหวัด รวมค่าเครื่องบิน และรถโดยสารปรับอากาศ) ไม่รวมค่าใช้จ่ายสำหรับศึกษาดูงานนอกราชอาณาจักร
2. ค่าใช้จ่ายในการเดินทางศึกษาดูงานนอกราชอาณาจักร จัดสรรงบประมาณตามที่จ่ายจริงจะแจ้งให้ทราบภายหลัง (**ถ้ามี**) (กรณีการเดินทางชั้นประหยัด และพักคู่ เท่านั้น)

9. หน่วยงานที่รับผิดชอบ

1. สำนักบริการวิชาการ เลขที่ 120 หมู่ที่ 3 ศูนย์ราชการ เฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษา อาคารรัฐประศาสนภักดี ชั้น 4 (โซนทิศเหนือ) ถนนแจ้งวัฒนะ แขวงทุ่งสองห้อง เขตหลักสี่ กรุงเทพมหานคร 10210 เว็บไซต์ www.kpi.ac.th
2. สยามสมาคมในพระบรมราชูปถัมภ์ เลขที่ 131 ซอย สุขุมวิท 21 แขวงคลองเตยเหนือ เขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร 10110 เว็บไซต์ www.thesiamsociety.org

10. โครงสร้างหลักสูตร

หลักสูตรเสริมสร้างความเป็นพลเมืองทางวัฒนธรรมและธรรมาภิบาล ใช้เวลาการศึกษาอบรมทั้งสิ้น 135 ชั่วโมง แบ่งเป็นการศึกษาดูงานในห้องบรรยาย กิจกรรมการเสริมสร้างประสบการณ์นักบริหารเชิงประจักษ์ และกิจกรรมสำคัญในหลักสูตร ดังนี้

- 1) การศึกษาดูงานในห้องบรรยาย จำนวน 61.5 ชั่วโมง ประกอบด้วย

- กลุ่มวิชาที่ 1 รากฐานประชาธิปไตยทางวัฒนธรรมและธรรมาภิบาล	9 ชั่วโมง
- กลุ่มวิชาที่ 2 ทรัพยากรทางวัฒนธรรมและความหลากหลายทางวัฒนธรรมกับชาติพันธุ์ของคนในชาติ	9 ชั่วโมง
- กลุ่มวิชาที่ 3 นโยบายและกฎหมายเกี่ยวกับทรัพยากรทางวัฒนธรรมและนิเวศวัฒนธรรม	6 ชั่วโมง
- กลุ่มวิชาที่ 4 การบริหารจัดการทรัพยากรกับการบริหารจัดการวัฒนธรรม	13.5 ชั่วโมง
- กลุ่มวิชาที่ 5 การพัฒนาเพื่อการค้าเสรีทางวัฒนธรรม	21 ชั่วโมง
- กลุ่มวิชาที่ 6 การสัมมนาถอดบทเรียนและอภิปรายกลุ่ม	3 ชั่วโมง

- 2) การเสริมสร้างประสบการณ์เชิงประจักษ์ จำนวน 39.5 ชั่วโมง ประกอบด้วย
- วัฒนธรรมสัญจร ครั้งที่ 1 ประเด็น เศรษฐกิจสร้างสรรค์และ 6 ชั่วโมง
กระบวนการมีส่วนร่วมของภาคพลเมือง
 - วัฒนธรรมสัญจร ครั้งที่ 2 ประเด็น การสร้างพลเมืองทางวัฒนธรรม 6 ชั่วโมง
ในการพัฒนาและบริหารงานวัฒนธรรมในพื้นที่อย่างยั่งยืน
 - วัฒนธรรมสัญจร ครั้งที่ 3 ประเด็น การบริหารจัดการทางวัฒนธรรม 6 ชั่วโมง
โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
 - วัฒนธรรมสัญจร ครั้งที่ 4 ประเด็น การขับเคลื่อนงานวัฒนธรรม 18 ชั่วโมง
ในพื้นที่โดยราชการส่วนกลาง/ส่วนภูมิภาค
 - ถอดบทเรียนการศึกษาดูงาน 3.5 ชั่วโมง
- 3) การขับเคลื่อนนโยบายไปสู่ภาคปฏิบัติ จำนวน 23.5 ชั่วโมง ประกอบด้วย
- การจัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบายเพื่อการบริหารจัดการ 17.5 ชั่วโมง
ทรัพยากรทางวัฒนธรรมและนิเวศวัฒนธรรม ลงพื้นที่ และ
พบอาจารย์ที่ปรึกษา
 - การนำเสนอข้อเสนอแนะเชิงนโยบายเพื่อการบริหารจัดการ 6 ชั่วโมง
ทรัพยากรทางวัฒนธรรมและนิเวศวัฒนธรรม
- 4) กิจกรรมอื่น ๆ ในหลักสูตร จำนวน 10.5 ชั่วโมง ประกอบด้วย
- พิธีเปิดการศึกษาดูงานและปฐมนิเทศ 7.5 ชั่วโมง
 - พิธีปัจฉิมนิเทศ 3 ชั่วโมง
- รวมจำนวนชั่วโมงทั้งหลักสูตร รวม 135 ชั่วโมง

ทั้งนี้ การศึกษาอบรมในหลักสูตรเสริมสร้างความเป็นพลเมืองทางวัฒนธรรมและ
ธรรมาภิบาล ประกอบไปด้วย 6 กลุ่มวิชา มีวัตถุประสงค์ และขอบเขตเนื้อหา ดังรายละเอียด
ต่อไปนี้

กลุ่มวิชาที่ 1: รากฐานประชาธิปไตยทางวัฒนธรรมและธรรมาภิบาล (9 ชั่วโมง) วัตถุประสงค์

- 1) เพื่อให้ผู้เข้ารับการศึกษาดูงานมีความเข้าใจและตระหนักรู้เกี่ยวกับหลักประชาธิปไตย
สำนึกความเป็นพลเมืองทางวัฒนธรรม และบทบัญญัติตามรัฐธรรมนูญที่กำหนด
บทบาทหน้าที่ของรัฐและประชาชนในการปกป้อง ดูแลรักษา และส่งเสริมทรัพยากร
ทางวัฒนธรรมและนิเวศวัฒนธรรมของชาติ
- 2) เพื่อให้ผู้เข้ารับการศึกษาดูงานตระหนักถึงความสำคัญของหลักธรรมาภิบาลและ
หลักสิทธิมนุษยชนในการจัดการทรัพยากรทางวัฒนธรรมและนิเวศวัฒนธรรมของชาติ

- 3) เพื่อให้ผู้เข้ารับการศึกษาอบรมตระหนักถึงความสำคัญของการเป็นพลเมืองทางวัฒนธรรมและมีจิตสำนึกทางวัฒนธรรม

รายละเอียดวิชา

1.1 แนวคิดและค่านิยมทางการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข (3 ชั่วโมง)

สาระสำคัญของวิชา: เพื่อเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการสำคัญของการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และค่านิยมพื้นฐานของความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย ในฐานะที่เป็นรากฐานของการบริหารจัดการทรัพยากรทางวัฒนธรรมและนิเวศวัฒนธรรมของชาติ

1.2 ธรรมเนียมปฏิบัติ สิทธิมนุษยชน และการจัดการทรัพยากรทางวัฒนธรรมและนิเวศวัฒนธรรม (3 ชั่วโมง)

สาระสำคัญของวิชา: เพื่อเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวคิด หลักการ และองค์ประกอบของหลักธรรมาภิบาล รวมถึงความสำคัญของการสร้างหลักธรรมาภิบาลให้เกิดขึ้นในการบริหารจัดการทรัพยากรทางวัฒนธรรมและนิเวศวัฒนธรรม รวมทั้งหลักสิทธิมนุษยชน ซึ่งเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของการปกครองในระบอบประชาธิปไตย ซึ่งมีความสำคัญในการบริหารจัดการทรัพยากรทางวัฒนธรรมและนิเวศวัฒนธรรม

1.3 ความเป็นพลเมืองทางวัฒนธรรมและการสร้างจิตสำนึกทางวัฒนธรรม (3 ชั่วโมง)

สาระสำคัญของวิชา: เพื่อเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับความสำคัญของค่านิยมพื้นฐานความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข (ความรับผิดชอบ ความมีวินัย ความซื่อสัตย์ ความมีเหตุผล และจิตสาธารณะ) ความเป็นพลเมืองทางวัฒนธรรม และการมีจิตสำนึกทางวัฒนธรรมของพลเมืองในฐานะกำลังหลักของท้องถิ่น เพื่อร่วมกันรักษาคุณค่าทางวัฒนธรรมของชาติ รวมทั้งการสร้างเสริมผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่เป็นต้นแบบทั้งในระดับบุคคลและองค์กร ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม เพื่อร่วมกันสนับสนุน ส่งเสริมและบริหารจัดการทรัพยากรทางวัฒนธรรมและนิเวศวัฒนธรรมของชาติ

กลุ่มวิชาที่ 2: ทรัพยากรทางวัฒนธรรมและความหลากหลายทางวัฒนธรรมกับชาติพันธุ์ของคนในชาติ (9 ชั่วโมง)

วัตถุประสงค์

- 1) เพื่อให้ผู้เข้ารับการศึกษาอบรมมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวคิดและทฤษฎีของทรัพยากรทางวัฒนธรรมและนิเวศวัฒนธรรม ความหลากหลายทางวัฒนธรรมกับชาติพันธุ์ของคนในชาติ คุณค่าทางวัฒนธรรม ความรับผิดชอบต่อพื้นที่สาธารณะ มรดกทางวัฒนธรรม และรากฐานทางวัฒนธรรม

- 2) เพื่อให้ผู้เข้ารับการศึกษาอบรมมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับทรัพยากรทางวัฒนธรรม และนิเวศวัฒนธรรมท่ามกลางบริบทของการเปลี่ยนแปลงทางสังคมในปัจจุบัน

รายละเอียดวิชา

2.1 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับทรัพยากรทางวัฒนธรรมและนิเวศวัฒนธรรม (3 ชั่วโมง)

สาระสำคัญของวิชา: เพื่อเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับนิยามและความหมายของมรดกทางวัฒนธรรมประเภทต่าง ๆ รวมทั้งภาพรวมของแนวคิดและทฤษฎีหลักที่เกี่ยวกับทรัพยากรทางวัฒนธรรมและนิเวศวัฒนธรรม และความหลากหลายทางวัฒนธรรมกับชาติพันธุ์ของคนในชาติ การแบ่งประเภท การบ่งชี้คุณค่า และแนวคิดทฤษฎีสำหรับการอนุรักษ์คุณค่าเหล่านั้น

2.2 ทรัพยากรทางวัฒนธรรมและนิเวศวัฒนธรรมท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงในบริบทสังคม (3 ชั่วโมง)

สาระสำคัญของวิชา: เพื่อเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับโลกทัศน์และความสัมพันธ์ การพัฒนาทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ที่ส่งผลกระทบต่อทรัพยากรทางวัฒนธรรมและนิเวศวัฒนธรรมที่เกิดขึ้นทั้งในประเทศและต่างประเทศ และวิธีการรับมือที่เกิดขึ้นจากผลกระทบด้านต่าง ๆ อาทิ การพัฒนาเมือง สงคราม อคติภัย และภัยพิบัติทางธรรมชาติ ตลอดจนข้อถกเถียงเกี่ยวกับบริบทของการเปลี่ยนแปลงทางสังคมในปัจจุบัน

2.3 มรดกทางวัฒนธรรม: มรดกของใคร (3 ชั่วโมง)

สาระสำคัญของวิชา: เพื่อเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมของแต่ละชุมชน/ พื้นที่ที่ดำเนินมาตั้งแต่ประวัติศาสตร์ โดยไม่มีเส้นพรมแดนที่ชัดเจนแบ่งกั้นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ดังกล่าว เมื่อแนวคิดเกี่ยวกับรัฐชาติพัฒนาขึ้นในศตวรรษที่ 19 พร้อมด้วยลัทธิชาตินิยม ส่งผลให้เกิดความซับซ้อนและความอ่อนไหวด้านวัฒนธรรมระหว่างต่างชุมชน ซึ่งได้พัฒนาเป็นประเทศแยกจากกัน นอกจากนี้ เมื่อวัฒนธรรมใดได้รับการพัฒนาเป็นสินค้าและบริการที่มีมูลค่าเชิงพาณิชย์ อาจนำไปสู่ความขัดแย้งระหว่างประเทศเกี่ยวกับสิทธิของความเป็นเจ้าของ และประโยชน์ตอบแทน ต่อชุมชนที่ถือว่าตนเป็น “เจ้าของ” วัฒนธรรมนั้น โดยสาระของการศึกษาอบรม ได้แก่ การแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรมและพัฒนาการจากอดีตสู่ปัจจุบัน มรดกทางวัฒนธรรมมรดกของใคร? และความอ่อนไหวระหว่างประเทศ รวมทั้งพัฒนาการของระบบทรัพย์สินทางปัญญาต่อภูมิความรู้ทางวัฒนธรรมและการแสดงออกทางวัฒนธรรม (Traditional knowledge และ Traditional cultural expression)

กลุ่มวิชาที่ 3: นโยบายและกฎหมายเกี่ยวกับทรัพยากรทางวัฒนธรรมและนิเวศวัฒนธรรม (6 ชั่วโมง)

วัตถุประสงค์

- 1) เพื่อให้ผู้เข้ารับการศึกษามีความรู้ความเข้าใจกลไกของรัฐที่มีในปัจจุบัน ทั้งนโยบายและกฎหมาย เพื่อให้สามารถใช้กฎหมายเป็นเครื่องมือในการปกป้องอนุรักษ์ และส่งเสริมมรดกวัฒนธรรมและภูมิทัศน์วัฒนธรรม ตลอดจนมรดกทางธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- 2) เพื่อให้ผู้เข้ารับการศึกษามีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับนโยบายที่ใช้ในการบริหารจัดการทรัพยากรทางวัฒนธรรมและนิเวศวัฒนธรรมได้

รายละเอียดวิชา

3.1 นโยบายและกฎหมายเพื่อการอนุรักษ์มรดกวัฒนธรรมและภูมิทัศน์วัฒนธรรม (3 ชั่วโมง)

สาระสำคัญของวิชา: เพื่อเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับนโยบายและกฎหมายของไทยและต่างประเทศ ในฐานะเครื่องมือและแนวทางเพื่อการอนุรักษ์มรดกวัฒนธรรมและภูมิทัศน์วัฒนธรรมของชาติ โดยส่งเสริมการใช้สิทธิและหน้าที่ของพลเมืองและสิทธิชุมชนในการมีส่วนร่วม โดยศึกษาเปรียบเทียบระหว่างแนวทางกำหนดนโยบายและความก้าวหน้าในการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายให้เท่าทันต่อสถานการณ์ปัจจุบันของโลกต่อกรณีศึกษาที่น่าสนใจของประเทศต่าง ๆ ตลอดจนศึกษาถึงบทบาทและอำนาจหน้าที่ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในระดับพื้นที่

3.2 นโยบายและกฎหมายกับการอนุรักษ์และส่งเสริมมรดกทางธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (3 ชั่วโมง)

สาระสำคัญของวิชา: เพื่อเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับนโยบายและกฎหมายของไทยและต่างประเทศ ในการส่งเสริมรักษามรดกทางธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยศึกษาเปรียบเทียบแนวทางการกำหนดนโยบายของประเทศต่าง ๆ ที่เป็นมิตรต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รวมทั้งศึกษาภาพรวมของกฎหมายในฐานะเครื่องมือปกป้องมรดกทางธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ตลอดจนบทบาทและอำนาจหน้าที่ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในระดับพื้นที่

กลุ่มวิชาที่ 4: การบริหารจัดการทรัพยากรกับการจัดการวัฒนธรรม (13.5 ชั่วโมง)

วัตถุประสงค์

- 1) เพื่อให้ผู้เข้ารับการศึกษามีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวทางต่าง ๆ ในการจัดการทรัพยากรทางวัฒนธรรมและนิเวศวัฒนธรรมนำไปสู่การปรับใช้จริง
- 2) เพื่อให้ผู้เข้ารับการศึกษามีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมเพื่อการขับเคลื่อนงานระดับชุมชนและท้องถิ่นในการปกป้องทรัพยากรทางวัฒนธรรมและนิเวศวัฒนธรรม

รายละเอียดวิชา

4.1 การบริหารจัดการทางวัฒนธรรมท้องถิ่นและวิถีชีวิตชุมชน (3 ชั่วโมง)

สาระสำคัญของวิชา: เพื่อเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวทางการบริหารจัดการวัฒนธรรมในท้องถิ่น การสร้างความตระหนักถึงคุณค่าของวัฒนธรรมท้องถิ่นและวิถีชีวิตชุมชนที่เป็นอัตลักษณ์ที่ก่อให้เกิดความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของผู้คนในท้องถิ่น รวมทั้งการเรียนรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมและวิถีชีวิตชุมชนในบริบทสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลง เพื่อให้สอดคล้องกับการบริหารจัดการและการพัฒนาท้องถิ่นอย่างยั่งยืน ซึ่งจะมีทั้งการเสวนาและการนำกรณีศึกษาที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการทางวัฒนธรรมท้องถิ่นและวิถีชีวิตชุมชนในแต่ละท้องถิ่น/ ภูมิภาคที่มีความน่าสนใจมาร่วมศึกษาวิเคราะห์

4.2 การประเมินผลกระทบต่อทรัพยากรทางวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม (1.5 ชั่วโมง)

สาระสำคัญของวิชา: ศึกษาหลักเกณฑ์การประเมินผลกระทบต่อแหล่งมรดกทางวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมที่อาจเกิดจากการพัฒนาโครงการ เพื่อนำไปสู่การกำหนดมาตรการป้องกันและแก้ไขผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและมาตรการติดตามตรวจสอบผลกระทบที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ

4.3 กลไกในการบริหารจัดการเมืองเก่าและย่านเก่า (3 ชั่วโมง)

สาระสำคัญของวิชา: เพื่อเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับ ศึกษาการกำหนดนิยามและกลไกในการบริหารจัดการเมืองเก่าและย่านเก่าในปัจจุบัน รวมทั้งเรียนรู้วิธีการบูรณะ อนุรักษ์ หรือดัดแปลงการใช้ประโยชน์อาคารเก่าได้อย่างถูกต้องตามหลักวิชา พร้อมทั้งแนวปฏิบัติข้อควรทำและไม่ควรทำ (Do and Don't) เพื่อนำไปปรับใช้ในการบริหารจัดการและอนุรักษ์เพื่อรักษาคุณค่าอันเป็นอัตลักษณ์เฉพาะตัวของเมืองเก่าและย่านเก่าต่าง ๆ ทั้งเพื่อประโยชน์ในเชิงการศึกษา การท่องเที่ยว การพัฒนาเศรษฐกิจสร้างสรรค์ และการพัฒนาอย่างยั่งยืน

4.4 การมีส่วนร่วมของชุมชนและเครือข่ายในการปกป้องมรดกทางวัฒนธรรม (3 ชั่วโมง)

สาระสำคัญของวิชา: เพื่อเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาและสร้างองค์ความรู้ให้แก่ภาคประชาชนในฐานะผู้ดูแลและปกป้องมรดกทางวัฒนธรรมและธรรมชาติทั้งในด้านกฎหมาย กฎระเบียบ แนวปฏิบัติ และข้อควรทำและไม่ควรทำ (Do and Don't) ในการดูแลและปกป้องมรดกทางวัฒนธรรม รวมทั้งกลไกในการสร้างภาคีเครือข่ายระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและภาคประชาสังคมเพื่อขับเคลื่อนงานด้านวัฒนธรรมในระดับพื้นที่ โดยมุ่งเน้นการศึกษาจากกรณีศึกษาทั้งในประเทศและต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการบริหารและขับเคลื่อนงานวัฒนธรรมในระดับพื้นที่ที่เกิดจากการมีส่วนร่วมของภาคส่วนต่าง ๆ รวมทั้งถอดบทเรียนจากกรณีศึกษาเหล่านั้น ทั้งปัจจัยที่ทำให้ประสบความสำเร็จ/ ไม่สำเร็จ รวมทั้งปัญหาอุปสรรค และแนวทางการแก้ไขปัญหาจนประสบความสำเร็จได้อย่างยั่งยืน

4.5 สัมมนาสรุปบทเรียนการบริหารจัดการทรัพยากรกับการบริหารจัดการวัฒนธรรม (3 ชั่วโมง)

สาระสำคัญของวิชา: เพื่อเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจและการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และประสบการณ์ที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการทางวัฒนธรรมท้องถิ่น วิถีชีวิตชุมชน ทางประวัติศาสตร์และในปัจจุบัน การบริหารจัดการเมืองเก่าและย่านเก่า รวมทั้งการเสริมสร้างความ เป็นพลเมืองทางวัฒนธรรม อันจะนำมาซึ่งการสร้างการมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อน การบริหารจัดการวัฒนธรรมในท้องถิ่น และการปกป้องทรัพยากรทางวัฒนธรรม และนิเวศวัฒนธรรม

กลุ่มวิชาที่ 5: การพัฒนาเพื่อการสืบสานมรดกทางวัฒนธรรม (21 ชั่วโมง)

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ผู้เข้ารับการศึกษามีความเข้าใจและตระหนักถึงความสำคัญในการพัฒนา และสืบสานมรดกทางวัฒนธรรมที่ทำให้เกิดคุณค่าทางสังคมอันเป็นมรดกของชาติ
2. เพื่อให้ผู้เข้ารับการศึกษามีความเข้าใจและตระหนักถึงความสำคัญของการสร้างคุณค่าจากวัฒนธรรมที่มีได้เป็นเพียงการสร้างมูลค่าและการใช้สอยประโยชน์ แต่เป็นการสร้างคุณค่าด้วยการเสริมสร้างวัฒนธรรมเชิงสร้างสรรค์

รายละเอียดวิชา

5.1 ทู่นทางวัฒนธรรม การฟื้นฟู การอนุรักษ์ สืบสาน และการพัฒนาวัฒนธรรม นิเวศวัฒนธรรม และการบริหารจัดการนิเวศวัฒนธรรม (3 ชั่วโมง)

สาระสำคัญของวิชา: เพื่อเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการฟื้นฟู อนุรักษ์ สืบสาน และการพัฒนาย่านเมืองเก่าด้วยทุนทางวัฒนธรรมที่มีในพื้นที่ โดยศึกษาตัวอย่างจากกรณีศึกษา ต่าง ๆ ทางด้านองค์ประกอบแวดล้อมที่เป็นตัวกำหนดให้แต่ละชุมชนหรือสังคมมีความแตกต่าง หลากหลายและมีอัตลักษณ์เฉพาะตัว เพื่อให้เกิดความเข้าใจถึงผลกระทบของการเปลี่ยนแปลง สภาพแวดล้อมจะนำไปสู่ผลกระทบต่อของวิถีชีวิต วัฒนธรรมและบริบทโดยรวมของชุมชนและสังคม

5.2 วัฒนธรรมและเส้นทางวัฒนธรรมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน (3 ชั่วโมง)

สาระสำคัญของวิชา: เพื่อเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมและประเพณี ที่เป็นรากฐานของวิถีชีวิตของคนในชาติครอบคลุมมิติต่าง ๆ เช่น ภาษา วรรณคดี ดนตรี สังคิต นาฏศิลป์ จิตรกรรม วิจิตรศิลป์ สถาปัตยกรรม จริยธรรม ประเพณี ศาสนา ความเชื่อ พิธีกรรม อาหาร วิถีชีวิต เครื่องแต่งกาย หัตถศิลป์ ตลอดจนศึกษาเส้นทางวัฒนธรรมของชาติพันธุ์และ ชุมชนที่เป็นรากฐานทางวัฒนธรรม ซึ่งจะนำไปสู่สังคมที่สร้างสรรค์และการพัฒนาที่ยั่งยืนได้ โดยชี้ให้เห็นถึงคุณค่าวัฒนธรรมแท้ วัฒนธรรมประดิษฐ์ ส่งเสริมความเป็นเจ้าของวัฒนธรรม โดยชุมชน

5.3 การพัฒนาการตลาดวัฒนธรรม และภูมิทัศน์วัฒนธรรมเชิงอนุรักษ์ (1.5 ชั่วโมง)

สาระสำคัญของวิชา: เพื่อเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวทางและหลักการของการจัดการมรดกทางวัฒนธรรม การวิเคราะห์และประเมินคุณค่าของสถานที่เพื่อวางแผนการอนุรักษ์และพัฒนา การรักษาภูมิทัศน์วัฒนธรรม และการสื่อความหมาย เพื่อพัฒนาเป็นแหล่งเรียนรู้ของชุมชนและการท่องเที่ยว

5.4 การทำแผนที่ทางวัฒนธรรมชุมชน (1.5 ชั่วโมง)

สาระสำคัญของวิชา: เพื่อเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการทำแผนที่มรดกทางวัฒนธรรม ในฐานะเครื่องมือทางมานุษยวิทยาที่สะท้อนเรื่องราว ความทรงจำ แบบแผนวัฒนธรรม และความรู้ท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับภูมิทัศน์ เพื่อสะท้อนความสัมพันธ์ของมรดกภูมิปัญญากับบริบททางสังคมและสภาพแวดล้อม การสร้างความตระหนัก รวมทั้งศึกษาการฟื้นฟูภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับภาคส่วนต่าง ๆ ที่หลากหลายในชุมชน เพื่อทำให้เกิดความเข้าใจในชาติพันธุ์และชุมชนอย่างลึกซึ้ง

5.5 การสืบสานและสร้างสรรค์มรดกภูมิปัญญาวัฒนธรรมสู่เศรษฐกิจอย่างมีคุณค่า (3 ชั่วโมง)

สาระสำคัญของวิชา: เพื่อเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวทางและหลักการเพื่อการส่งเสริม สืบสาน ต่อยอด และสร้างสรรค์มรดกภูมิปัญญาให้สามารถดำรงได้ ทั้งในบริบทดั้งเดิมและร่วมสมัย ทั้งยังสามารถต่อยอดไปสู่เศรษฐกิจสร้างสรรค์ ด้วยการพัฒนาและเพิ่มคุณค่าของผลิตภัณฑ์/ บริการของท้องถิ่น ให้ตอบสนองต่อแนวโน้มความต้องการและประโยชน์ใช้สอยของคนในยุคปัจจุบัน แต่ยังคงไว้ซึ่งรากฐานทางวัฒนธรรมท้องถิ่น ซึ่งการผลิตสินค้าและบริการในรูปแบบใหม่นี้จะสร้างเสริมทั้งมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจและคุณค่าทางสังคม รวมทั้งบทบาทของแนวคิดซอฟต์แวร์ในการเมืองระหว่างประเทศ ศักยภาพ/ บทบาทของหน่วยงานท้องถิ่นในการใช้ต้นทุนทางวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมยุทธศาสตร์ทางการเมืองทั้งในระดับภายในประเทศและนานาชาติ และการส่งออกวัฒนธรรม

5.6 เสวนา “ผลิตภัณฑ์ทางวัฒนธรรมเชิงสร้างสรรค์” (3 ชั่วโมง)

สาระสำคัญของวิชา: เพื่อเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาสินค้าวัฒนธรรมบนพื้นฐานทรัพยากรทางวัฒนธรรม นิเวศวัฒนธรรม และประวัติศาสตร์ของท้องถิ่น เพื่อเผยแพร่อัตลักษณ์ตัวตนของท้องถิ่นผ่านสินค้า และสร้างรายได้ให้แก่ชุมชนและท้องถิ่นด้วยเศรษฐกิจสร้างสรรค์ ซึ่งการผลิตสินค้าเชิงวัฒนธรรมในอดีตที่ผ่านมาเกิดจากความชอบและใจรักในการสร้างผลิตภัณฑ์ที่มีคุณค่าใหม่สู่การพัฒนาเป็นการผลิตทางการค้า ดังนั้น การผลิตและสร้างสรรค์สินค้าเชิงวัฒนธรรมที่จะประสบความสำเร็จจะต้องมีทั้งการพัฒนาผู้ผลิตพัฒนาสินค้าเชิงวัฒนธรรมสู่การสร้างแบรนด์ การสร้างกลไกทางการตลาด รวมทั้งพัฒนาระบบการบริหารจัดการสินค้าควบคู่กันไป เพื่อให้ได้สินค้าทางวัฒนธรรมที่มีความสร้างสรรค์และมีอัตลักษณ์ที่สะท้อนวัฒนธรรมถิ่นที่มีคุณค่าและมูลค่า

5.7 การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม (3 ชั่วโมง)

สาระสำคัญของวิชา: เพื่อเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเพื่อศึกษา และเรียนรู้ถึงประสบการณ์ใหม่เกี่ยวกับวิถีทางการดำเนินชีวิต ประวัติศาสตร์ ศิลปะ และเทศกาล งานประเพณีต่างๆ ทั้งที่มีมานานแล้ว และที่จัดขึ้นเป็นการเฉพาะหรือเป็นการท่องเที่ยวที่ใช้วัฒนธรรมเป็นวัตถุประสงค์ หรือใช้วัฒนธรรมเป็นทรัพยากรการท่องเที่ยว ซึ่งประกอบไปด้วยเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ งานหัตถกรรม กิจกรรมทางประเพณี ภาษา อาหาร ศิลปะ ดนตรี ศาสนา สถาปัตยกรรมการศึกษา และลักษณะการแต่งกาย เป็นต้น รวมทั้งศึกษาถึงสถานการณ์ตลาดทางการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมทั้งในประเทศและต่างประเทศ รวมทั้งพฤติกรรมนักท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม เพื่อวิเคราะห์ศักยภาพและขีดความสามารถทางการแข่งขันของผู้ประกอบการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม และแนวทางการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในอนาคตให้เกิดความยั่งยืน

5.8 ดนตรีกับการพัฒนางานวัฒนธรรม (1.5 ชั่วโมง)

สาระสำคัญของวิชา: เพื่อเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการอนุรักษ์สืบสาน และพัฒนา มรดกทางวัฒนธรรม “การรักษาคุณค่า สุ่มูลค่าเพิ่ม กับดนตรีพื้นบ้าน” ที่มีความเป็นอัตลักษณ์ และสะท้อนวิถีชีวิตความเป็นอยู่ และความเป็นไปของสังคมร่วมสมัย ในแต่ละท้องถิ่น ทั้งยังสามารถบอกเล่าร่องรอยวิถีชุมชนทางประวัติศาสตร์ท้องถิ่น สถาปัตยกรรม วรรณคดี ดนตรี การเล่น และความเป็นอยู่ของชุมชนในอดีตที่ปัจจุบันกำลังจะสูญหายไป ด้วยการพัฒนาและสร้างสรรค์จินตนาการใหม่ให้กับดนตรีพื้นบ้าน เพื่อให้ดนตรีพื้นบ้านคงอยู่ในบริบทที่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคม และถูกพัฒนาเป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่ยั่งยืนเพื่อไม่เลือนหายไปตามกาลเวลา

5.9 การสื่อสารทางวัฒนธรรม (1.5 ชั่วโมง)

สาระสำคัญของวิชา: เพื่อเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการสื่อสารทางวัฒนธรรมอย่างสร้างสรรค์ เพื่อปลูกจิตสำนึกเรื่องวัฒนธรรม เห็นคุณค่าในวัฒนธรรมของตน และเคารพวัฒนธรรมของผู้อื่น ผ่านการสื่อสารทางวัฒนธรรมอย่างสร้างสรรค์ และสามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้จริงในชุมชนของตน

กลุ่มวิชาที่ 6: การสัมมนาถอดบทเรียนและอภิปรายกลุ่ม (3 ชั่วโมง)

เป็นการสัมมนาในประเด็นทางสังคมและมีความทันสมัย (Hot issue) ที่สังคมกำลังให้ความสนใจหรือเป็นประเด็นปัญหาในช่วงเวลานั้น ๆ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ภาคประชาสังคมมีจิตสำนึกและเข้ามามีส่วนร่วมในการฟื้นฟู อนุรักษ์ สืบสาน พัฒนามรดกทางวัฒนธรรมในพื้นที่ให้เกิดความยั่งยืน เช่น ระบบทรัพย์สินทางปัญญาต่อภูมิความรู้ทางวัฒนธรรมและการแสดงออกทางวัฒนธรรม (Traditional knowledge and Traditional cultural expression) การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่มีผลต่อวัฒนธรรมและการนำภูมิ

ปัญญาทางวัฒนธรรมมาใช้ในการปรับตัวและบรรเทาผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

2. การเสริมสร้างประสบการณ์นักบริหารเชิงประจักษ์ จำนวน 39.5 ชั่วโมง

นอกจากหลักสูตรฯ จะเน้นการศึกษาอบรมในห้องบรรยายเป็นหลักแล้ว หลักสูตรฯ ยังให้ความสำคัญเป็นอย่างยิ่งกับการศึกษาโดยการลงมือปฏิบัติ และการศึกษาอบรมที่มาจาก การสื่อสารสองทาง ดังต่อไปนี้

1) การศึกษาดูงานภายในประเทศ (39.5 ชั่วโมง)

เพื่อเสริมสร้างประสบการณ์เชิงประจักษ์ทางการอนุรักษ์ สืบสาน ฟื้นฟู และการบริหารจัดการอนุรักษ์ ฯลฯ ของเครือข่ายการบริหารจัดการทางวัฒนธรรม ทั้งภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคเอกชน รัฐวิสาหกิจ หรือองค์กรอื่น ๆ เพื่อสัมผัสถึงข้อมูลที่เกิดขึ้นจริงที่มีความเชื่อมโยงกับทฤษฎี แนวคิด และวิธีการดำเนินงานที่สอดคล้องกับการเรียนรู้ในห้องบรรยาย รวมทั้งการถอดบทเรียนจากพื้นที่ที่ศึกษาดูงาน ทั้งรูปแบบและปัจจัยที่ทำให้ประสบความสำเร็จ รวมทั้งการแก้ไขปัญหาที่เหมาะสมกับบริบทในแต่ละพื้นที่ โดยจะประกอบด้วย

- วัฒนธรรมสัญจร ครั้งที่ 1 ประเด็น เศรษฐกิจสร้างสรรค์และกระบวนการมีส่วนร่วมของภาคพลเมือง (กรุงเทพมหานคร) 6 ชั่วโมง
- วัฒนธรรมสัญจร ครั้งที่ 2 ประเด็น การสร้างพลเมืองทางวัฒนธรรม ในการพัฒนาและบริหารงานวัฒนธรรมในพื้นที่อย่างยั่งยืน 6 ชั่วโมง
- วัฒนธรรมสัญจร ครั้งที่ 3 ประเด็น การบริหารจัดการทางวัฒนธรรม โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 6 ชั่วโมง
- วัฒนธรรมสัญจร ครั้งที่ 4 ประเด็น การขับเคลื่อนงานวัฒนธรรมในพื้นที่โดยราชการส่วนกลาง/ส่วนภูมิภาค 18 ชั่วโมง
- ถอดบทเรียนการศึกษาดูงานในประเทศ 3.5 ชั่วโมง

2) การศึกษาดูงานต่างประเทศ (ถ้ามี)

เพื่อเสริมสร้างประสบการณ์เชิงประจักษ์ทางการบริหารจัดการองค์กร พื้นที่ และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการอนุรักษ์ ฟื้นฟู หรือส่งเสริมภูมิปัญญา ศิลปะ วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม และจารีตประเพณี รวมทั้งกฎหมายที่เกี่ยวข้องของหน่วยงานภาครัฐและเอกชน ตลอดจนแลกเปลี่ยนประสบการณ์การดำเนินงานร่วมกัน

ทั้งนี้ ค่าใช้จ่ายในการศึกษาดูงานต่างประเทศ ไม่รวมอยู่ในค่าลงทะเบียนเรียน ซึ่งสามารถเบิกจ่ายจากต้นสังกัดได้ตามระเบียบของหน่วยงานได้

3. การขับเคลื่อนนโยบายไปสู่ภาคปฏิบัติ จำนวน 23.5 ชั่วโมง

การขับเคลื่อนนโยบายไปสู่ภาคปฏิบัติมีวัตถุประสงค์ให้ผู้เข้ารับการศึกษาระดับปริญญาโท และสังเคราะห์องค์ความรู้ที่ได้รับจากการศึกษาหลักสูตร และประสบการณ์ของผู้เข้ารับการศึกษาระดับปริญญาโท ตลอดจนการลงพื้นที่ โดยมีกิจกรรม ดังนี้

1) การจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อการบริหารจัดการทรัพยากรทางวัฒนธรรมและนิเวศวัฒนธรรมและพบที่ปรึกษา (17.5 ชั่วโมง)

เพื่อให้ผู้เข้ารับการศึกษาระดับปริญญาโทนำองค์ความรู้และประสบการณ์สำคัญของผู้เข้ารับการศึกษาระดับปริญญาโท และที่ได้รับจากการศึกษาในหลักสูตร ตลอดจนการลงพื้นที่มาจัดทำเป็นข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อการบริหารจัดการทรัพยากรทางวัฒนธรรมและนิเวศวัฒนธรรม ซึ่งประกอบด้วย ที่มาและเหตุผล วัตถุประสงค์ในการจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบาย ตัวชี้วัดความสำเร็จ ขั้นตอน/กระบวนการการจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบาย ขอบเขตการจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบาย/กลุ่มเป้าหมาย ความคาดหวังหรือผลกระทบ (Impact) ที่คาดว่าจะได้รับจากข้อเสนอเชิงนโยบาย เช่น ผู้ได้รับผลประโยชน์

2) การนำเสนอข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อการบริหารจัดการทรัพยากรทางวัฒนธรรมและนิเวศวัฒนธรรม (6 ชั่วโมง)

เพื่อให้ผู้เข้ารับการศึกษาระดับปริญญาโทนำผลการศึกษาที่ได้จากการจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อการบริหารจัดการทรัพยากรทางวัฒนธรรมและนิเวศวัฒนธรรม นำเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา หน่วยงาน และภาคส่วนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์ ฟื้นฟู หรือส่งเสริมภูมิปัญญา ศิลปะ วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม และจารีตประเพณี หรือการนำไปใช้ในการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น โดยการผลักดันไปสู่แผนการดำเนินงานของหน่วยงานหรือองค์กรต่าง ๆ ตลอดจนการนำเสนอผลการศึกษาเผยแพร่สู่สาธารณะ

4. กิจกรรมอื่น ๆ ในหลักสูตร จำนวน 10.5 ชั่วโมง

1) พิธีเปิดและปฐมนิเทศ (7.5 ชั่วโมง)

กิจกรรมปฐมนิเทศเป็นกิจกรรมที่ช่วยเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจในภาพรวมของหลักสูตร ตลอดจนทราบความจำเป็น ความเชื่อมโยงในเนื้อหาวิชาตลอดหลักสูตร กระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม ความคาดหวังของผู้เข้ารับการศึกษาระดับปริญญาโทต่อหลักสูตร และประโยชน์ที่ผู้เข้ารับการศึกษาระดับปริญญาโทจะได้รับ รวมทั้งข้อปฏิบัติของการเรียนรู้ตลอดหลักสูตร อันจะส่งผลให้การเรียนรู้ในหลักสูตรประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ นอกจากนี้ยังจัดให้มีกิจกรรมการเสริมสร้างความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข เพื่อเสริมสร้างสัมพันธภาพและมิตรภาพที่ดีระหว่างผู้เข้ารับการศึกษาระดับปริญญาโท เกิดความคุ้นเคยซึ่งกันและกัน และเกิดการสร้างเครือข่ายระหว่างผู้เข้ารับการศึกษาระดับปริญญาโท

เพื่อให้สามารถดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ทั้งในและนอกห้องบรรยายได้อย่างมีประสิทธิภาพตลอดระยะเวลาการเข้ารับการฝึกอบรมของหลักสูตร

2) กิจกรรมปัจฉิมนิเทศ (3 ชั่วโมง)

กิจกรรมปัจฉิมนิเทศเป็นกิจกรรมที่ประมวลและสรุปรวบยอดองค์ความรู้ที่ผู้เข้ารับการอบรมได้รับจากการศึกษาอบรมตลอดหลักสูตร รวมทั้งการเสริมสร้างความตระหนักรู้ ในฐานะหน้าที่ความเป็นพลเมืองตามหลักการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข โดยมีอาจารย์ที่ปรึกษา และผู้เชี่ยวชาญ/ ผู้ทรงคุณวุฒิร่วมกันให้คำแนะนำและข้อเสนอแนะ เพื่อให้ผู้เข้ารับการศึกษานำความรู้ที่ได้ไปใช้ในปฏิบัติงานในหน้าที่ และประยุกต์ใช้กับการบริหารจัดการองค์กรได้อย่างเหมาะสม